

Laki

terveydenhuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 15 §:n 2 momentin 1—3 kohta sekä 3 momentti, 15 a §, 16 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohta, 17 ja 23 §, 31 §:n 2 momentti sekä 71 ja 72 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 3 momentti, 31 §:n 2 momentti sekä 71 ja 72 § laissa 581/2022 sekä 15 a §, 16 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohta ja 17 § laissa 378/2022, sekä *lisätään* lakiin uusi 70 a § seuraavasti:

15 §

Neuvolapalvelut

Neuvolapalveluihin sisältyvät:

- 1) sikiön terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä raskaana olevan ja synnyttäneen terveyden ja hyvinvoinnin seuranta ja edistäminen, johon sisältyvät terveystarkastukset määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti;
- 2) lapsen terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta, johon sisältyvät terveystarkastukset määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti;
- 3) lapsen suun terveydentilan edistäminen sekä seuranta, johon sisältyvät suun terveystarkastukset määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti;

Hyvinvointialueen on neuvolapalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä varhaiskasvatuksesta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Alle kouluikäisen lapsen terveystarkastukseen on oikeus sisällyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen henkilökunnan arvio lapsen oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

15 a §

Opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitopalveluilla tarkoitetaan 16 §:ssä tarkoitettuja kouluterveydenhuollon palveluja, 17 §:ssä tarkoitettuja muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluja ja 17 a §:ssä tarkoitettuja psykologipalveluja sekä sosiaalihuoltolain 27 c §:ssä tarkoitettuja kuraattoripalveluja.

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhoitopalvelut alueellaan sijaitsevien koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 1 §:ssä tarkoitettussa opetuksessa ja koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta. Opiskeluhoitopalvelujen on muodostettava yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus.

Opiskeluhoitopalveluja järjestettäessä on tämän lain säännösten lisäksi huomioitava, mitä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa sekä sosiaalihuoltolaissa säädetään opiskeluhoitosta.

Hyvinvointialueen on opiskeluhoitopalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyötä on tehtävä myös oppilaan vanhempien ja huoltajien tai alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, oppilaiden ja opiskelijoiden, opiskeluhoito- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Terveystarkastukseen on oikeus sisällyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella koulun opettajan tai luokanvalvojan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Jos oppilas ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee itse päättämään suostumuksen antamisesta, tulee asiaan saada huoltajan suostumuksen sijasta oppilaan suostumus. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Terveystarkastukseen saadaan salassapitosäännösten estämättä terveydenhuollon ammattihenkilön pyynnöstä sisällyttää koulun opettajan tai luokanvalvojan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa silloin, kun se on välttämätöntä terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Hyvinvointialueen on osallistuttava perusopetuslain (628/1998) 15 §:ssä tarkoitettun opetussuunnitelman laatimiseen siltä osin kuin se koskee oppilashuoltoa sekä koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Hyvinvointialueen tulee osallistua myös lukiolain (714/2018) 12 §:ssä tarkoitettun opetussuunnitelman ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 99 §:n 1 momentissa tarkoitettujen opiskelijahuollon järjestämistapojen laatimiseen siltä osin kuin ne koskevat opiskelijahuoltoa sekä oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä. Hyvinvointialueella tulee lisäksi olla alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 a §:n mukaisesti. Hyvinvointialueen tulee myös muodostaa alueellinen opiskeluhoitoyhteistyöryhmä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 a §:n mukaisesti.

Opiskeluhoitopalvelujen on oltava oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Hyvinvointialueen on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitetut palvelut ensisijaisesti koulussa tai oppilaitoksessa. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän on tarjottava hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän ei ole mahdollista tarjota tarkoitukseen soveltuvia tiloja koulusta tai oppilaitoksesta, hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tarjoamissa koulun tai oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista tarkoitukseen soveltuvissa tiloissa. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista kohtuullisen korvauksen hyvinvointialueelta.

Mitä 6 momentissa säädetään opiskeluhoitopalvelujen järjestämisestä kouluissa tai niiden välittömässä läheisyydessä, ei koske 16 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua suun terveydenhuoltoa eikä 6 kohdassa tarkoitettuja erikoistutkimuksia.

Jäljempänä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuja opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan perustellusta syystä järjestää myös muussa opiskeluterveydenhuollon palveluja antavassa yksikössä, jos se on tarkoituksenmukaista opiskelijoiden tarpeiden, palvelujen laadun, potilasturvallisuuden taikka muun näihin rinnastettavan syyn perusteella.

16 §

Kouluterveydenhuolto

Perusopetuksen oppilaiden kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät:

- 1) kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta määräajoin;
- 2) oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät terveystarkastukset määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti;

4) oppilaan suun terveydenhuolto, johon sisältyvät suun terveystarkastukset määräajoin ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti;

17 §

Opiskeluterveydenhuolto

Hyvinvointialueen 15 a §:n 2 momentin nojalla järjestämään ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) 2 §:ssä tarkoitettujen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

1) oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta määräajoin;

2) opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät kaikille opiskelijoille ensimmäisenä opiskeluvuonna tehtävä terveystarkastus ja tarpeen mukaiset terveystarkastukset;

3) perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto;

4) opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen, opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen sekä psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto.

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskelijalle sinä vuonna, jona tämä täyttää 18 vuotta, terveystarkastus, joka sisältää asevelvollisuuslaissa (1438/2007) ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (285/2022) tarkoitetun arvion palveluskelpoisuudesta.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan muun kuin oppisopimukseen perustuvan työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto.

Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta järjestää opiskeluterveydenhuolto korkeakouluopiskelijoille säädetään korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetussa laissa.

23 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ehkäisevien terveyspalvelujen toteuttamisesta neuvolapalveluissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Lisäksi voidaan antaa tarkempia säännöksiä suun terveydenhuoltoon ja opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvästä hoidosta sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluista osana neuvolan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja. Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä terveystarkastusten ajankohdasta ja sisällöstä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valtakunnalliseen seulontaohjelmaan kuuluvista seulonnoista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seikoista, joita hyvinvointialueen tulee arvioida sen järjestäessä muun seulonnan, seuntojen laatua varmistavista menettelyistä ja muista seuntojen järjestämisen edellytyksistä.

31 §

Virka-apu

Hyvinvointialueen on lisäksi annettava vankeinhoitoviranomaisille virka-apua elävän henkilön kliinisen tutkimuksen suorittamiseksi vankeuslain (767/2005) 16 luvun 6 §:ssä ja tutkintavankeuslain (768/2005) 11 luvun 6 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

70 a §

Sähköinen terveystarkastus

Hyvinvointialueiden on käytettävä sähköistä terveystarkastusta järjestäessään 15 a §:n 2 momentissa tarkoitetuille opiskelijoille terveystarkastuksen tai kutsunnanalaisien ja vapaaehtoisesti asepalvelukseen hakeutuvien naisten terveystarkastuksen.

Sähköisellä terveystarkastuksella tarkoitetaan 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvaa sähköisessä muodossa toteutettavaa terveystarkastusta, jolla tuotetaan tietoa terveydenhuollon ammattihenkilölle terveystarkastuksen tarpeen ja ajankohdan arvioinnin tueksi. Terveystarkastus toteutetaan sähköisessä muodossa ensisijaisesti opiskeluterveydenhuollossa tai tarvittaessa muussa perusterveydenhuollon palvelussa. Jos sähköistä terveystarkastusta ei ole mahdollista järjestää opiskelijasta, kutsunnanalaisesta tai vapaaehtoisesti asepalvelukseen hakeutuvasta naisesta johtuvasta syystä, on hyvinvointialueen tarjottava mahdollisuus käyttää paperista terveystarkastusta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin lukuun sähköisen terveystarkastuksen tietosisällön ja terveystarkastuksen tarvetta koskevat päättelysäännöt. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on kuultava Puolustusvoimia tietosisällön määrittelyssä. Sähköisen terveystarkastuksen tietosisältö on rajoitettava vain välttämättömiin tietoihin terveystarkastuksen tarpeen ja ajankohdan arvioimiseksi sekä terveystarkastuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on julkaistava sähköisen terveystarkastuksen tietosisällöt ja päättelysäännöt.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos huolehtii siitä, että hyvinvointialueiden käytettävissä on maksutta sähköisen terveystarkastuksen tekninen toteutus.

Rekisterinpitäjästä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 13 §:ssä.

71 §

Palveluskelpoisuuden arviointi ja Puolustusvoimien terveydenhuolto

Hyvinvointialueen velvollisuudesta järjestää terveystarkastus palveluskelpoisuuden arvioimiseksi sekä muista siihen liittyvistä tehtävistä säädetään asevelvollisuuslain 22 §:ssä ja naisten vapaaehtoisesta asevelvollisuudesta annetun lain 3 b §:ssä.

Hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä voivat sopia Puolustusvoimien kanssa terveyden- ja sairaanhoidon palvelujen antamisesta henkilöille, jotka ovat terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain (322/1987) 3 §:n 1 momentin perusteella Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla. Sopimuksen mukaiset tutkimukset ja hoito kiireellistä avosairaanhoitoa tai sairaanhoitoa lukuun ottamatta voidaan antaa eri perusteilla ja nopeammin kuin tämän lain mukaiset palvelut annetaan hyvinvointialueen asukkaille tai HUS-yhtymän jäsenenä olevan hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin asukkaille. Sopimuksen tekeminen ja sopimukseen perustuvien palvelujen antaminen eivät saa vaarantaa hyvinvointialueen eivätkä HUS-yhtymän lakisääteisten tehtävien hoitamista.

72 §

Puolustusvoimien korvaus

Korvaus 71 §:n 2 momentissa tarkoitetuista palveluista määräytyy hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän ja Puolustusvoimien tekemän sopimuksen perusteella. Jos korvauksesta ei ole sovittu, on Puolustusvoimien suoritettava palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen korvaus. Lisäksi Puolustusvoimien on suoritettava hyvinvointialueelle tai HUS-yhtymälle kiireellisestä avosairaanhoidosta tai kiireellisestä sairaanhoidosta palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen korvaus, vaikka tällaisen hoidon antamisesta ei olisi erikseen sovittu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Tämän lain 17 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2027.

Tämän lain 70 a §:ää sovelletaan 1 päivästä syyskuuta 2026. Mainitussa pykälässä tarkoitettua sähköistä terveystarkastusta käytetään ensimmäisen kerran 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua ennakkoterveystarkastuksessa vuonna 2028.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 72 §:n säännöksiä Puolustusvoimien hyvinvointialueelle maksamasta korvauksesta sovelletaan vuonna 2026 järjestettävissä ennakkoterveystarkastuksissa sekä lääkäreiden osallistuessa kutsunta- ja valintatilaisuuksiin.

Helsingissä 22.12.2025

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso